

پیشنهادها و آشنایی با تجربیات دیگران می تواند در بسیاری از زمینه ها گره گشای باشد و سرعت کار ما را افزایش دهد.

در این مقاله سعی داریم تا ضمن آشنایی با برخی از این سازمانها و نهادهای بین المللی که دارای فعالیتهایی در زمینه تأمین اجتماعی هستند، توصیه ها، پیشنهادها و راهکارهای آنها در زمینه بیمه های اجتماعی را بازگو کنیم. به همین منظور ابتدا با سازمان بین المللی کار که یکی از کهن ترین سازمانهای بین المللی است و فعالیتهای زیادی نیز در زمینه های مختلف تأمین اجتماعی انجام داده است، آشنا می شویم و برخی از مهم ترین توصیه ها و مقاوله نامه های این سازمان را در زمینه بیمه های اجتماعی معرفی می نماییم. بدنبال آن با اتحادیه بین المللی تأمین اجتماعی و برخی پیشنهادها و راهکارهای آن در زمینه بیمه های اجتماعی آشنا خواهیم شد. در پایان نیز توصیه ها و پیشنهادها را برخی دیگر از سازمانهای بین المللی (بانک جهانی، حقوق بشر و...) را بازگو می کنیم. امید است با عنایت به توصیه ها و پیشنهادها این سازمانها و بهره گیری از نتایج مطالعات، تحقیقات و تجربیات این سازمانها و نهادها و حتی سایر کشورها، بتوانیم گام مثبتی در راستای گسترش تأمین اجتماعی به تمامی افراد جامعه و بویژه جامعه روستایی خوش برداریم.

سازمان بین المللی کار

سازمان بین المللی کار یکی از کهن ترین سازمانهای بین المللی موجود است و همواره سعی داشته و دارد تا در زمینه سیاستهای مربوط به بهبود شرایط کار، دستیابی به اشتغال کامل، ارتقای عمومی سطح زندگی و مانند آنها، همکاری در میان کشورهای عضو را گسترش دهد. تنظیم کنوانسیونها و ارائه پیشنهادها در زمینه مسائل کاری نیز از دیگر فعالیتهای این سازمان محسوب می گردد. گذشته از این، سازمان بین المللی کار در زمینه مسائل تأمین اجتماعی، فعالیتهای گسترده ای دارد و مسئله بیمه اجتماعی را نیز در دستور کار دوره های متعدد کنفرانس بین المللی کار قرار داده است. حاصل این تلاشها نیز علاوه بر پی ریزی اتحادیه بین المللی تأمین

نیاز به امنیت فردی و گروهی و جستجوی بی وقفه امنیت، همواره یکی از خصوصیات ذاتی بشر، بوده و هست. روش بر آوردن چنین امنیتی از دیرباز تا به امروز دستخوش تغییر و تحول بسیار شده است. مردم همواره کوشیده اند خود و خانواده خویش را از تهدید پیشامدهایی چون گرسنگی، بیماری و خطرات دیگری که آنان را احاطه کرده است حفظ کنند و آینده مطمئنی را برای خود تضمین نمایند. لذا مسأله تأمین اجتماعی، حمایتهای رفاهی و بیمه های اجتماعی، همواره از مسائل مهم و مورد توجه در کلیه کشورهای جهان اعم از توسعه یافته یا در حال توسعه بوده است. بویژه آنکه این توجهات در دهه های اخیر شدت پیدا نموده و تلاشهای فراوانی نیز در همین راستا صورت گرفته است.

بی شک، یکی از عوامل مهم و مؤثر در سرعت بخشیدن به روند پیشرفت و توسعه تأمین اجتماعی در سطح جهان، تلاشها و فعالیتهای برخی از سازمانها و نهادهای بین المللی در قرن حاضر بوده است. سازمانها و نهادهای مذکور با فعالیتهای بی وقفه خود در زمینه هایی چون ارائه توصیه ها، مقاوله نامه ها و پیشنهادهایی در زمینه های مختلف تأمین اجتماعی، انجام مطالعات و تحقیقات علمی در زمینه تأمین اجتماعی، گسترش نتایج حاصل از مطالعات و تحقیقات خود در سطح جهانی، تبادل اطلاعات و انتقال تجربیات کشورهای مختلف به یکدیگر و... سعی دارند تا بستر مناسبی برای رشد و توسعه تأمین اجتماعی در سطح جهانی به وجود آورند بطوری که تمامی انسانها در هر جامعه ای بتوانند از مزایای تأمین اجتماعی و از سطح حداقلی از زندگی و معیشت برخوردار گردند.

یقیناً، آشنایی و به کارگیری توصیه ها و پیشنهادها این سازمانها و نهادها، می تواند نقش مفید و مؤثری در زمینه گسترش بیمه های اجتماعی به تمامی افراد جامعه و بویژه جامعه روستایی ایفا نماید. هر چند با توجه به تنوع زیاد جوامع و بویژه جوامع روستایی نمی توان الگوی واحدی را برای تمامی جوامع روستایی در سطح جهان ارائه نمود ولی به هر حال توجه به توصیه ها و

تحلیلی بر سازمانها و نهادهای بین المللی فعال در حوزه تأمین اجتماعی

نوشته: حسین شیرزاد

نامیده می‌شد تنظیم نمود. متنی که به وسیله این کمیسیون پذیرفته شد، قسمت هشتم معاهدهٔ ورسای را تشکیل داد. بدین ترتیب بود که سازمان بین‌المللی کار شکل گرفت.

بعد از جنگ جهانی دوم از تمام آنچه در ورسای موجود آمده بود، جز سازمان بین‌المللی کار، چیز دیگری باقی نمانده بود. بین دو جنگ، سازمان بین‌المللی کار به عنوان بخشی مستقل از جامعه ملل عمل نمود. اولین دورهٔ اجلاسیهٔ کنفرانس بین‌المللی کار در سال ۱۹۱۹ در واشینگتن تشکیل گردید و از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۶ مقرر این سازمان به موترال^۵ کانادا انتقال یافت.

در سال ۱۹۴۴ در فیلادلفیا، کنفرانس بین‌المللی کار در اولین اجلاس منظم خود طی پنج سال گذشته، هدفها و مقاصد خود را با بیان تازه‌ای مطرح نمود که به عنوان اعلامیهٔ فیلادلفیا معروف و ضمیمهٔ اساسنامهٔ سازمان بین‌المللی کار گردید. بدین ترتیب مفهوم جدید و بویاتری به منشور اصلی اضافه شد و آن مسئولیت سازمان بین‌المللی کار در مبارزه با فقر و عدم تأمین بود. سازمان بین‌المللی کار، اهمیت هدفهای اجتماعی را در امور بین‌المللی ابراز می‌دارد و اعلام می‌نماید که حق تمام انسانهاست که «در کمال آزادی و سربلندی و با تأمین اقتصادی و فرصتهای برابر، رفاه مادی و پیشرفت معنوی خود را دنبال نمایند».^۶

توصیه‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌ها

همانگونه که بیان شد، سازمان بین‌المللی، یکی از کهن‌ترین سازمانهای بین‌المللی است که در زمینهٔ تأمین اجتماعی نیز فعالیتهای گسترده‌ای داشته و مسئلهٔ بیمهٔ اجتماعی را نیز در دستور کار خود قرار داده و در همین راستا توصیه‌نامه‌ها^۷ و مقاله‌نامه‌های^۸ فراوانی ارائه نموده است.

قبل از آنکه به بررسی مقاله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار در رابطه با بیمه‌های اجتماعی بپردازیم لازم است تعاریفی از توصیه‌نامه و مقاله‌نامه ارائه و تفاوت آنها را بیان نماییم.

مقاله‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار، مجموعه‌ای از استانداردهای بین‌المللی کار است که طی سالها فعالیت این سازمان در زمینه‌های آزادی‌سندیکاهای، سیاست اشتغال و آموزش،

اجتماعی، توصیه‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌هایی است که برخی از مهمترین آنها در همین بخش معرفی خواهد شد.^۲

مقاله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های این سازمان، از طریق کنفرانسهای بین‌المللی کار که مرکب از نمایندگان کارگران، کارفرمایان و دولت (یک نمایندهٔ کارگران، یک نمایندهٔ کارفرمایان و دو نمایندهٔ دولت) از هر یک از اعضای سازمان است، تدوین می‌گردد.^۳

تاریخچه

تأسیس سازمان بین‌المللی کار نتیجهٔ رسوخ افکار اجتماعی قرن ۱۹ به بعد است. اصلاح‌طلبان اجتماعی از قبیل طرفداران اتحادیه‌های کاری، جامعه‌شناسان، صاحبان صنایع و سیاستمداران، به این نتیجه رسیدند که هرگاه یک کشور یا صنعت، شرایط بهتری برای کارگران خود فراهم سازد طبیعتاً به دلیل هزینه‌های مربوط هزینهٔ کار آنها بالا خواهد رفت و در نتیجه آن کشور یا صنعت نسبت به سایر کشورها یا صنایع در شرایط نامساعدتری قرار خواهد گرفت. لذا برای پیشگیری از این امر و حل این مشکل به وضوح توافقیهای بین‌المللی لازم خواهد بود و از همین جاست که استانداردهای بین‌المللی کار شکل می‌گیرد.

ماحصل کوششهای اولیه، تشکیل کنفرانس چهارده ملت در برلین، در سال ۱۸۹۰ بود که توصیه‌هایی در زمینهٔ محدود کردن ساعات کار کودکان، اشتغال زنان، کارگران معدن و تعطیلات هفتگی، ارائه نمود. در سال ۱۸۹۷ نیز کنفرانس دیگری در بروکسل تشکیل شد که سه سال بعد به تأسیس «جامعهٔ بین‌المللی حمایت قانونی از کارگران» منجر گردید. در سال ۱۹۰۱ نیز جامعهٔ یاد شده یک دفتر بین‌المللی کار در بال^۴ برای مطالعات و جمع‌آوری اسناد و اطلاعات تأسیس کرد که بودجهٔ آن از محل کمک‌های داوطلبانه و اعانات دولتی تأمین می‌گردید.

فشار کارگران متشکل چه پیش از متارکهٔ جنگ و چه پس از آن، پاریس را به سوی کنفرانس صلح ۱۹۱۹ رهنمون گردید. در شروع کنفرانس یک کمیسیون بین‌المللی تهیهٔ قوانین کار، مرکب از نمایندگان دولتها، کارگران و کارفرمایان تشکیل گردید و منشور سازمان دائمی را که به نام کارگران

○ مردم همواره کوشیده‌اند خود و خانوادهٔ خویش را از تهدید پیشامدهایی چون گرسنگی، بیماری و خطرهای دیگری که آنان را احاطه کرده است حفظ کنند و آیندهٔ مطمئنی برای خود تضمین نمایند.

شرایط کار، تأمین اجتماعی، روابط صنعتی، حقوق بشر و یک رشته مسائل دیگر وضع شده است.

توصیه‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار برای راهنمایی دولتهای عضو تنظیم می‌شود و مانند مقاله‌نامه‌ها مربوط به استانداردهای بین‌المللی کار، سیاست اجتماعی و حقوق بشر است که به وسیله کنفرانس بین‌المللی کار تهیه و مورد قبول کشورهای عضو قرار می‌گیرد. فرق توصیه‌نامه و مقاله‌نامه در این است که توصیه‌نامه، نیاز به تصویب دولتهای عضو سازمان ندارد، در حالی که مقاله‌نامه احتیاج به تصویب دولتهای عضو دارد.^۱

کنفرانس بین‌المللی کار که در سال ۱۹۴۴ در فیلادلفیا منعقد شد با صدور اعلامیه‌ای معروف به اعلامیه فیلادلفیا و تصویب دو توصیه‌نامه (توصیه‌نامه‌های شماره ۶۷ و ۶۹) اولین گام را در راستای تأمین اجتماعی برداشت.

در اعلامیه مذکور بر این نکته تأکید شده است که تدابیر مربوط به تأمین اجتماعی باید گسترش یابد تا برای کسانی که نیاز به حمایت دارند، در آمد پایه‌ای تأمین و خدمات کامل پزشکی فراهم شود.

در توصیه‌نامه شماره ۶۷، درباره تضمین وسائل زیستن آمده است: هر نظامی که می‌خواهد وسایل زیستن را تضمین کند، بایستی نیاز را بر طرف و از فقر پیشگیری کند و وسایل زیستن را تا حد برقراری در آمد قابل قبولی برای افراد مهیا سازد. بدین ترتیب که وسایل زندگی را برای کسی که به سبب ناتوانی از انجام کار (از جمله بر اثر بیماری) یا نیافتن کار و شغل یا از دست دادن سرپرست خانواده، از آن محروم شده است، مجدداً فراهم نماید. در این توصیه‌نامه، بیشتر بر ایجاد نظام بیمه اجتماعی اجباری تأکید شده است. از دیدگاه توصیه‌نامه، چنین نظامی باید شامل همه مزدگاران و کارکنان مستقل و افراد تحت تکفل آنها بشود و از آنها در برابر پیشامدهای مختلف پیش‌بینی شده در توصیه‌نامه (بیماری، از کار افتادگی، پیری و غیره) حمایت نماید. در این توصیه‌نامه رهنمودهایی نیز درباره کمک به سایر افراد نیازمند، بویژه معلولان، پیران و بیوگانی که مورد حمایت تأمین اجتماعی نیستند عرضه شده است.

توصیه‌نامه شماره ۶۹ نیز بر فراهم نمودن خدمات پزشکی اعم از درمانی یا پیشگیری برای

همه افراد جامعه تأکید می‌نماید اصول مندرج در این دو توصیه‌نامه، پایه اقدامات و فعالیت‌های بعدی سازمان در زمینه تأمین اجتماعی گردید که نخستین و مهمترین انعکاس آن، مقاله‌نامه شماره ۱۰۲ مربوط به حداقل ضوابط تأمین اجتماعی است.^{۱۰}

طبق مقاله‌نامه شماره ۱۰۲ که در سال ۱۹۵۲ به تصویب رسید و هم اکنون نیز پایه و اساس معیارهای سازمان بین‌المللی کار در زمینه تأمین اجتماعی به شمار می‌آید، حمایت از افراد جامعه از نظر تأمین یا جبران کاهش یا قطع درآمد برعهده نهاد تأمین اجتماعی گذاشته شده است. طبق تعریف مقاله‌نامه مذکور، تأمین اجتماعی به منزله حمایتی است که جامعه در قبال پریشانی‌های اجتماعی و اقتصادی پدید آمده، به واسطه قطع یا کاهش شدید درآمد افراد ناشی از بیماری، بارداری، حوادث، بیماری‌های ناشی از کار، بیکاری، از کار افتادگی، سالمندی و فوت و همچنین ناشی از افزایش هزینه‌های درمان و نگهداری خانواده (عائله‌مندی) به اعضای خود ارائه می‌دهد.^{۱۱} کشورهایی که به این مقاله‌نامه می‌پیوندند در انتخاب نوع و موارد حمایت‌های بیمه اجتماعی آزادند. برای نمونه، از ۹ مورد حمایت ذکر شده می‌توانند دستکم ۳ مورد آن را انتخاب کنند ولی یکی از این سه رشته انتخابی باید حتماً شامل یکی از رشته‌های مستمری بیکاری، مستمری پیری، حوادث ناشی از کار و بیماری‌های شغلی، مستمری از کار افتادگی یا مستمری ناشی از فوت باشد.^{۱۲}

توصیه‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌های ناظر بر مستمری دوران پیری

استانداردهای سازمان بین‌المللی کار در مورد تأمین اجتماعی، طبیعتاً برای کارگران مسن و بویژه در زمینه تأمین حداقل درآمد و امکانات بازنشستگی برای آنها از اهمیت خاصی برخوردار است. در همین راستا نیز برای اولین بار در سال ۱۹۳۳، مقاله‌نامه‌های شماره ۳۵ و ۳۶، در زمینه بیمه دوران پیری، به تصویب این سازمان رسید. در مقاله‌نامه شماره ۳۵ این سازمان، بیمه پیری مربوط به کارگران صنایع، بازرگانی و غیره مورد توجه قرار گرفته و مقاله‌نامه شماره ۳۶ نیز به بیمه پیری در مورد کارگران کشاورزی پرداخته است. هر دو مقاله‌نامه مذکور، برقراری بیمه اجباری در

○ بی‌شک، یکی از عوامل مهم و مؤثر در سرعت بخشیدن به روند پیشرفت و توسعه تأمین اجتماعی در سطح جهان، تلاشها و فعالیتهای برخی از سازمانها و نهادهای بین‌المللی در قرن حاضر بوده است.

مستمریها به سبب ترك کشور قطع نشود.

همچنین در این توصیه نامه آمده است که مزایای پیری به افرادی هم تعلق می‌گیرد که سن آنها از سن معینی بالاتر است اما هنوز به سن بازنشستگی نرسیده‌اند. (این گفته در مورد افرادی صدق می‌کند که در کارهای محل سلامت اشتغال دارند). بیکاری اختیاری در مورد افراد مسن برای مدتی که در قوانین و مقررات ملی تعیین شده نیز یکی دیگر از موقعیتهایی است که طبق توصیه نامه شماره ۱۳۱، مزایای پیری به این افراد که دارای سن معین هستند اما هنوز به سن بازنشستگی نرسیده‌اند پرداخت می‌شود. در یکی دیگر از مقررات این توصیه نامه نیز آمده است که در شرایط معین و برای گروه خاصی از افراد که این روش در مورد آنها از لحاظ اجتماعی عادلانه به نظر می‌رسد، سن بازنشستگی بر حسب اقتضا باید کمتر شود.

ممکن است فردی ضمن اینکه مزایای پیری دریافت می‌کند، به يك کار دیگر نیز اشتغال یا منابع درآمد دیگری نیز داشته باشد. در این زمینه نیز سازمان بین‌المللی کار توصیه‌ها و پیشنهادهایی ارائه نموده بطوری که در مقاله شماره ۱۲۸ این سازمان آمده است که اگر شخصی که مزایای پیری دریافت می‌کند در شرایط خاصی قرار گیرد یا اینکه به کار فعالی که درآمد دارد اشتغال ورزد، مزایای پیری او قطع خواهد شد. معذالک، توصیه نامه شماره ۱۳۱ مقرر می‌دارد که مزایا در سن معینی نباید صرفاً به خاطر اشتغال شخص مورد نظر در کاری که درآمد دارد قطع شود. بطور کلی در هر دو مقاله نامه و توصیه نامه فوق‌الذکر تأکید می‌گردد که اگر درآمد مزایایگیران از حد معینی تجاوز نماید، مزایای بیمه پیری باید کسر شود. همچنین مقاله نامه شماره ۱۲۸ می‌افزاید که «کسر مزایای بیمه پیری نباید بیش از درآمد باشد».

یکی دیگر از حالات ممکن آن است که شاید کارگرانی پیش از آنکه طرح مستمری ارائه شود به سن معینی رسیده باشند. در این زمینه نیز سازمان مذکور مقرراتی را در مقاله نامه شماره ۱۰۲ و توصیه نامه شماره ۱۳۱ خود آورده است. بر طبق این مقررات، در شرایط معین، به شخصی که به علت سن بالای خود در هنگام اجرای قانون مقاله نامه‌های شماره ۱۰۲ و ۱۲۸ نتوانسته است

مورد مستمری پیری و پرداخت آن را از سنی معین مقرر می‌دارند و تأکید می‌نمایند که این سن نباید از ۶۵ سالگی تجاوز نماید. اما این دو مقاله نامه ضمن اینکه ضوابط مفصلی در مورد چگونگی محاسبه مبلغ مستمری وضع نموده‌اند ولی متأسفانه درباره ضرورت تعیین حداقل میزان مستمری، حکمی مقرر نداشته‌اند. لذا مقاله نامه‌های مذکور بعدها به وسیله مقاله نامه شماره ۱۲۸، مورد تجدیدنظر قرار گرفتند.^{۱۳}

بطور کلی مهمترین اصولی که درباره مستمری دوران پیری تهیه شده، مقاله نامه شماره ۱۰۲ تأمین اجتماعی (سال ۱۹۵۲) و مقاله نامه مزایای از کارافتادگی، بازنشستگی و بازنماندگان شماره ۱۲۸ و توصیه نامه شماره ۱۳۱ (سال ۱۹۶۷) است.^{۱۴}

در مقاله نامه شماره ۱۰۲، بخش پنجم به مستمری مربوط به دوران پیری اختصاص یافته و طی آن، حداقل میزان مستمری دوران پیری تعیین گردیده است.^{۱۵}

مقاله نامه شماره ۱۲۸ نیز مقرر می‌دارد که اگر سن بازنشستگی ۶۵ سال یا بیشتر باشد، برای افرادی که بیش از سن مشخص داشته و در مشاغلی که طبق قوانین ملی برای سلامت آنها مضر است اشتغال دارند، سن بازنشستگی کمتر خواهد شد. طبق بند ۲ ماده ۱۵ این مقاله نامه، سن بازنشستگی با توجه به «ضوابط اجتماعی، اقتصادی و دموگرافیک که بر حسب آمار نشان داده می‌شود» توسط مقامات با صلاحیت تعیین می‌گردد.^{۱۶}

بخش سوم این مقاله نامه نیز بیان می‌دارد که افراد مشمول (به همان ترتیب که در مورد مستمری از کارافتادگی از لحاظ قلمرو شمول مقرر شده است) باید از مستمری پیری به میزان حداقل ۴۵ درصد دستمزد قبلی خود بهره‌مند گردند.

توصیه نامه شماره ۱۳۱ نیز توصیه می‌نماید که مفاد مقاله نامه فوق‌الذکر به تدریج شامل حال تمامی افراد جامعه که از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، بشود و همچنین پیشنهاد می‌نماید که کشورهای عضو، میزان مستمری را، ۱۰ درصد بیش از میزان مقرر در توصیه نامه، تعیین و در فواصل معین نیز با توجه به هزینه زندگی، در مقدار آن، تجدیدنظر کنند به قسمی که مستمری پرداختی کفاف حداقل زندگی را بنماید. وانگهی توصیه شده است که

○ سازمان بین‌المللی

کار در زمینه مسائل تأمین اجتماعی، فعالیتهای گسترده‌ای دارد و مسئله بیمه اجتماعی را نیز در دستور کار دوره‌های متعدد کنفرانس بین‌المللی کار قرار داده است.

مدت زمان لازم برای دریافت مزایا را تکمیل کند، مزایای کسر شده قابل پرداخت می‌باشد. البته مقاله نامه شماره ۱۰۲ نیاز برای اینگونه مقررات را محدود به قوانینی می‌کند که پرداخت مزایا را مشروط به حداقل مدت پرداخت حق بیمه یا استخدام کرده باشند و حوزه مقررات هم محدود به موردی می‌شود که کارگر سالمند نتوانسته باشد حتی بعد از ۱۵ سال پرداخت حق بیمه یا اشتغال، مدت زمان لازم برای دریافت مزایای پیری کسر شده را هم تکمیل نماید. علاوه بر این هنگامی که مزایای مربوط به مقاله نامه‌های شماره ۱۰۲ و ۱۲۸ به افرادی که دارای سنی بالاتر از سن معمول بازنشستگی باشند پرداخت می‌شود دیگر این روشها و راه‌حلها ضروری نیست.^{۱۷}

توصیه‌نامه‌ها و مقاله نامه‌های ناظر بر مستمری‌های از کار افتادگی

استانداردهای این سازمان در مورد تأمین اجتماعی، طبعاً برای افراد از کار افتاده و بویژه در زمینه تأمین حداقل درآمد و امکانات از کار افتادگی برای آنها، از اهمیت بس و الایی برخوردار است. نخستین توصیه‌های این سازمان در زمینه مستمری‌های از کار افتادگی در سال ۱۹۳۳ و طی مقاله نامه‌های شماره ۳۷ و ۳۸، تصویب گردید. مقاله نامه شماره ۳۷ این سازمان، به بیمه از کار افتادگی کارکنان صنایع، بازرگانی و غیره می‌پرداخت و مقاله نامه شماره ۳۸ نیز استانداردها و مقرراتی را در رابطه با بیمه از کار افتادگی کشاورزان بیان می‌داشت ولی متأسفانه هیچ یک از مقاله نامه‌های فوق‌الذکر درباره میزان حداقل مستمری، حکمی را بیان نمی‌داشت لذا این دو مقاله نامه در سال ۱۹۶۷ توسط مقاله نامه شماره ۱۲۸ مورد تجدید نظر قرار گرفت.^{۱۸}

در توصیه نامه شماره ۶۷ سازمان بین‌المللی کار که در سال ۱۹۴۴ و به دنبال اعلامیه معروف فیلادلفیا به تصویب رسید بیان شده است که «طرحهای امنیت درآمد^{۱۹}، باید سطح معقولی از درآمدی را که به دلیل ناتوانی از انجام کار، یا ناتوانی از به دست آوردن کاری با حقوق مکفی یا به دلیل مرگ نان آور اصلی خانواده، از دست رفته است، بپردازند تا از شدت نیازمندی افراد بکاهند و

جلوی تنگدستی آنها را بگیرند. امنیت درآمد باید تا حد ممکن بر پایه بیمه اجتماعی اجباری سازمان باشد و نیازهایی هم که تحت پوشش بیمه‌های اجتماعی اجباری قرار نمی‌گیرند باید از طریق پیش یاری اجتماعی بر آورده شوند».^{۲۰} هم‌اکنون که مشاهده می‌گردد ضرورت پرداخت مستمری از کار افتادگی، در این توصیه نامه به خوبی مورد تأکید قرار گرفته است.

بخش نهم مقاله نامه معروف ۱۰۲ نیز به مستمری از کار افتادگی پرداخته و در این رابطه معیارهایی را مقرر نموده است. بر اساس این مقاله نامه، میزان مستمری از کار افتادگی، نباید بر اساس روش محاسبه مندرج در آن از درصد معینی از دستمزد قبلی فرد کمتر باشد.

گذشته از مقاله نامه شماره ۱۰۲، مقاله نامه مزایای از کار افتادگی، بازنشستگی و بازمندگان شماره ۱۲۸ و توصیه نامه شماره ۱۳۱ نیز حاوی اصول بسیار مهمی در زمینه مستمری از کار افتادگی است. مقاله نامه شماره ۱۲۸، در سال ۱۹۶۷ توسط سازمان بین‌المللی کار به تصویب رسیده و در بخش دوم آن به مستمری از کار افتادگی پرداخته شده و چنین آمده است: کشوری که به این مقاله نامه ملحق می‌شود باید ترتیبی اتخاذ نماید که مقررات مربوط به مستمری از کار افتادگی، شامل تمامی مزدگیران (و کارآموزان) جامعه گردد یا این که گروههایی از جمعیت فعال را شامل شود که دست کم ۷۵ درصد جمعیت فعال اقتصادی جامعه را تشکیل دهند یا آن که همه افراد مقیم یا آن دسته از آنان را که در آمدشان از میزان مقرری در قانون کمتر است دربرگیرند. همچنین مطابق این مقاله نامه میزان مستمری از کار افتادگی باید دستکم برابر ۵۰ درصد دستمزد قبلی فرد باشد.

توصیه نامه شماره ۱۳۱ هم که مکمل مقاله نامه شماره ۱۲۸ است بیان می‌دارد که مفاد این مقاله نامه بایستی به تدریج کلیه افرادی که از لحاظ اقتصادی فعال هستند و همسران و فرزندان آنها را نیز شامل گردد. همچنین این توصیه نامه، رهنمودهایی را نیز در زمینه بالا بردن میزان مستمری، کم کردن یا از بین بردن سابقه پرداخت حق بیمه و غیره ارائه می‌نماید.^{۲۱}

○ سازمان بین‌المللی کار، اهمیت هدفهای اجتماعی را در امور بین‌المللی ابراز می‌دارد و اعلام می‌نماید که حق تمام انسانهاست که «در کمال آزادی و سربلندی و با تأمین اقتصادی و فرصتهای برابر، رفاه مادی و پیشرفت معنوی خود را دنبال کنند».

توصیه‌نامه‌ها و مقاوله‌نامه‌های ناظر بر مستمری بازماندگان

نخستین مقاوله‌نامه‌های این سازمان در مورد مستمری بازماندگان، مقاوله‌نامه‌های شماره ۳۹ و ۴۰ بود که در سال ۱۹۳۳ به تصویب رسید. مقاوله‌نامه شماره ۳۹ به کارگران صنایع، بازماندگان و غیره مربوط است و مقاوله‌نامه شماره ۴۰ نیز، مستمری بازماندگان مربوط به کارگران کشاورزی را بیان می‌نماید. این مقاوله‌نامه‌ها، برقراری بیمه اجباری را در مورد مستمری بازماندگان مقرر می‌دارند و دامنه شمول این مقاوله‌نامه نیز همانند مستمری از کارافتادگی و پیری ذکر شده در قبل است. این مقاوله‌نامه‌ها نیز، متأسفانه درباره تعیین حداقل میزان مستمری بازماندگان، ضابطه و مقررات مشخصی را عرضه نداشته است، لذا این دو مقاوله‌نامه نیز بوسیله مقاوله‌نامه شماره ۱۲۸ مورد تجدیدنظر قرار گرفته‌اند.

بخش دهم مقاوله‌نامه شماره ۱۰۲، درباره مستمری بازماندگان حاوی نکات ذیل است:

نخست آنکه، همانند سایر مستمری‌ها حداقل میزان مستمری را تعیین می‌نماید.

دوم آنکه، از لحاظ دامنه شمول نیز همانند مستمری‌های دیگر است.

سوم آنکه، از دیدگاه این مقاوله‌نامه، فرزند تحت تکفل فرزندی است که یا پس‌مقرر برای پایان تحصیلات اجباری نرسیده است یا هنوز یازده سال ندارد.

چهارم آنکه، همسر (زن) شخص بیمه شده یا مستمری‌بگیر از مستمری بازماندگان استفاده می‌کند ولی قانون‌گذار هر کشور می‌تواند این حق را موقوف به فرض ناتوانی او از انجام کار بنماید.

پنجم آنکه، این مقاوله‌نامه اجازه می‌دهد قوانین داخلی تریبی دهند که چنانچه افراد ذی‌نفع به کار مزدبگیر بپردازند یا اینکه بیش از حد معین شده در آمد داشته باشند، مستمری قطع یا کاهش داده شود.

به موجب مقاوله‌نامه شماره ۱۲۸ این سازمان نیز کسانی که می‌توانند از مستمری ناشی از فوت سرپرست خانواده استفاده نمایند عبارتند از زن، فرزند و هر شخص دیگری که به موجب قانون آن کشور بتوانند جزو افراد تحت تکفل محسوب شوند. حداقل میزان این نوع مستمری نیز،

۴۵ درصد در آمد قبلی بیمه شده است. همچنین در مورد زن شخص متوفی نیز این مقاوله‌نامه تأکید می‌کند که سن او نباید بالاتر از سن مقرر برای استفاده از مستمری پیری باشد. همچنین در مواردی که زوجه شخص متوفی از کار افتاده باشد یا فرزندی از متوفی داشته باشد که تحت تکفل او باشد نباید هیچ‌گونه شرط سنی مقرر گردد.

در توصیه‌نامه شماره ۱۳۱ نیز تأکید شده است که مفاد مقاوله‌نامه فوق‌الذکر باید به تدریج شامل همه افراد جامعه که از لحاظ اقتصادی فعال هستند شود و رهنمودهایی را نیز در رابطه با افزایش میزان مستمری، کم کردن یا از بین بردن سابقه پرداخت حق بیمه و غیره ارائه می‌نماید.^{۲۲}

اقدامات در زمینه تأمین اجتماعی بخش کشاورزی

در کشورهای در حال توسعه به علت کمبود سرمایه، منابع تولید، محدودیت مدت فعالیت سرمایه و افزایش جمعیت، اشتغال کامل در بخش کشاورزی وجود ندارد و واقعیت‌ها چون تقسیم ناعادلانه زمین، فقر و گرسنگی مداوم و موحش، بیکاری دائمی و فصلی و غیره همگی از تجلیات وضع اقتصادی نامطلوب در بخش کشاورزی کشورهای در حال توسعه است. عموماً در بخش کشاورزی، اقبال اجتماعی بسیار متنوعی وجود دارند و به علاوه، شیوه کار کشاورزی و مالکیت اراضی در کشورهای مختلف و حتی در نواحی مختلف یک کشور متفاوت است و محصولات مختلف و پاراسوم و سنن مختلف در جوامع مختلف وجود دارد. چنین عواملی باعث شده است تحقق تأمین اجتماعی در جوامع روستایی دچار مشکل باشد و تأمین اجتماعی در نوع کلاسیک خود که برای کارگران شهری و صنعتی اجرامی شود با ویژگی‌های نواحی روستایی منطبق نباشد و نیازمند تغییرات اساسی باشد.

در همین راستا نیز سازمان بین‌المللی کار، تلاش‌های زیادی را از همان بدو تشکیل خود انجام داده و سعی نموده است تا با تدوین مقاوله‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌هایی در جهت بهبود زندگی کشاورزان جهان گام بردارد. در قطعنامه کنفرانسهای منطقه‌ای نیز مواردی گنجانده شده است تا مقررات حمایتی

○ کنفرانس بین‌المللی
کار که در سال ۱۹۴۴ در
فیلا دلفیا برگزار شد با
صدور اعلامیه‌ای معروف
به اعلامیه فیلا دلفیا و
تصویب دو توصیه‌نامه
(توصیه‌نامه‌های شماره ۶۷
و ۶۹) نخستین گام را در
راستای تأمین اجتماعی
برداشت.

درباره روستاییان اجرا شود. مسائل ویژه کارگران کشاورزی نیز معمولاً در کمیسیون کار و امور کشاورزی این سازمان مطرح می‌گردد.

همانطور که بیان نمودیم یکی از موانع اصلی و عمده اجرای قوانین حمایتی در نواحی روستایی و بویژه در نواحی روستایی کشورهای در حال توسعه، سیستم‌های قدیمی مالکیت ارضی و تقسیم ناعادلانه زمین در این نواحی است. سازمان بین‌المللی کار نیز در این زمینه، همواره به دنبال راه‌حل مناسبی بوده است و اصلاحات ارضی را مقدم بر هر برنامه اجتماعی و اقتصادی توصیه می‌کند و بر این اعتقاد است که قبل از هر چیز فرد روستایی باید به مالکیت زمین که یک وسیله مستمر برای معیشت در نواحی روستایی است، نائل آید و پس از آن به تأمین اجتماعی وی اندیشید.

در قطعنامه شماره ۳۷۰ شورای اقتصادی و اجتماعی (۱۹۵۱) موضوعاتی چون گسترش مؤسسات تعاونی، آموزش حرفه‌ای کشاورزی، تأسیس صنایع روستایی، تجدیدنظر در رژیم مالکیت قبیله‌ای، بهبود وضع اجاره‌داری و حمایت از مزدبگیران واحدهای بزرگ عنوان گردیده است. در سال ۱۹۶۱ نیز اولین مقاله‌نامه در مورد تشکیل سندیکاهای و حوادث کار و تعیین حداقل سن کودکان توسط این سازمان به تصویب رسید و به دول عضو ابلاغ گردید. در سال ۱۹۶۷ نیز مقاله‌نامه مربوط به بیماری تصویب شد.

با این همه، از آنجا که مقاله‌نامه به تنهایی قدرت اجرایی ندارد و نمی‌تواند ضامن بهبود زندگی کارگران باشد، لذا در سال ۱۹۳۷ کمیسیون دائمی کشاورزی تشکیل شد این کمیسیون به سازمان بین‌المللی کار، توصیه کرده است که اخذ نتیجه مفید و مؤثر از اصلاحات ارضی مستلزم در نظر داشتن جنبه‌های اجتماعی آن است.

در سال ۱۹۴۸، این کمیسیون درباره تعمیم اصول بیمه‌های اجتماعی در کشاورزی، بهداشت کودکان و نوجوانان، مدت کار و تأمین اشتغال روستاییان تصمیماتی گرفت. همچنین در سال ۱۹۵۵ نیز درباره طبقات مختلفی که در کشاورزی به کار اشتغال دارند، پیشنهادهایی ارائه نمود و درباره رفاه کارگران کشاورزی نیز مطالعاتی انجام داد. در سال ۱۹۶۱ نیز قطعنامه‌هایی در زمینه بهبود زندگی

کشاورزان در کنفرانس کشورهای آمریکای لاتین و کنفرانس ناحیه‌ای آسیا به تصویب رسید. همچنین کنفرانس کشورهای آمریکای لاتین در سالهای ۱۹۵۲ و ۱۹۶۱، اجرای اصول اصلاحات ارضی را وسیله‌ای مؤثر در جهت بهبود وضعیت زندگی کشاورزان و ارتقاء سطح درآمد آنها برشمرد. در سال ۱۹۶۲ نیز که چهارمین اجلاس مشترک سازمان بین‌المللی کار و سازمان بهداشت جهانی تشکیل گردید به مسئله تأمین سلامتی کارگران کشتزارها پرداخته شد و به منظور پرهیز از آثار و خطرات داروهای شیمیایی، تصمیم به ارتقاء سطح فرهنگ روستاییان گرفته شد. بدین ترتیب این سازمان با تشکیل سمینار کشتزارها نیز گام دیگری در راستای بهبود زندگی کشاورزان برداشت.^{۲۳}

بطور کلی موضوع تأمین رفاه کشاورزان، در تمام کنفرانسهای سازمان بین‌المللی کار در دستور جلسه قرار دارد و در تمامی کنفرانسهای این سازمان مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و این سازمان در راستای تعمیم بیمه‌های اجتماعی به تمامی افراد جامعه از جمله روستاییان تلاشهای زیادی را انجام داده و می‌دهد.

در مقاله‌نامه شماره ۱۲۹ و توصیه‌نامه شماره ۱۳۳ این سازمان که در سال ۱۹۶۹ به تصویب رسیده است وجود سازمانی نظیر بازرسی کار، به منظور نظارت بر اجرای مقررات مربوط به کارگران کشاورزی در هر کشور مورد توجه قرار گرفته است.^{۲۴}

اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی

به موازات سازمان بین‌المللی کار (ILO) که همواره می‌کوشد تأمین اجتماعی، به تمامی افراد و در تمامی جوامع تعمیم یابد، اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی^{۲۵} (ISSA) نیز بر آن است که مساعی خود را در جهت بهبود زندگی زحمتکشان جامعه، از طریق توسعه تأمین اجتماعی گسترش دهد. این اتحادیه، انجمنی بین‌المللی است که در سال ۱۹۴۷ میلادی از تغییر نام «کنفرانس بین‌المللی بیمه اجتماعی» به وجود آمد تا پایه‌های همکاری بین‌المللی در زمینه‌های حمایت، تشویق و گسترش تأمین اجتماعی را در سراسر جهان

○ تأمین اجتماعی به منزله حمایتی است که جامعه در قبال پریشانی‌های اجتماعی و اقتصادی پدید آمده، به واسطه قطع یا کاهش شدید درآمد افراد ناشی از بیماری، بارداری، حوادث، بیماریهای ناشی از کار، بیکاری، از کار افتادگی، سالمندی و فوت و همچنین ناشی از افزایش هزینه‌های درمان و نگهداری خانواده (عائله‌مندی) به اعضای خود ارائه می‌دهد.

تقویت نماید.

زمینه‌های پیدایش اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی به دهمین نشست کنفرانس بین‌المللی کار که در ژوئن ۱۹۲۷ میلادی در ژنو تشکیل شد، بازمی‌گردد. در این نشست که در مورد بیمه بیماری‌ها بود، توافق شد تا نمایندگان مؤسسات بیمه‌های درمانی و صندوقهای بیمه‌های اجتماعی در یک سازمان بین‌المللی گردهم آیند. این توافق مورد استقبال صمیمانه دفتر بین‌المللی کار نیز قرار گرفت. تلاش نمایندگان شماری از کشورهای اروپایی (نه کشور) در این نشست کاملاً بارز و مؤثر بود. سرانجام در سی‌تامبر همین سال، تشکیل سازمانی تحت عنوان «کنفرانس بین‌المللی بیمه‌های اجتماعی» به اتفاق آرا تصویب شد و شکل گرفت.^{۲۶}

در سال ۱۹۳۶ هم تصمیم گرفته شد تا دامنه کنفرانس مذکور به بیمه از کار افتادگی، سالمندی و بازماندگان گسترش یابد؛ لذا نام این کنفرانس، به «کنفرانس بیمه‌های اجتماعی» تغییر یافت.^{۲۷}

کنفرانس بیمه‌های اجتماعی نیز، زیر تأثیر مقاله‌نامه‌های گوناگون سازمان بین‌المللی کار و همچنین تلاش بی‌امان شماری از دست‌اندرکاران آن تا آستانه جنگ جهانی دوم، تکامل یافت ولی با آغاز جنگ، فعالیتهای این کنفرانس نیز متوقف گردید. اما در سال ۱۹۴۴ کنفرانس بین‌المللی کار در شهر فیلادلفیا برگزار شد و اعلامیه معروف فیلادلفیا و دو توصیه‌نامه که در این کنفرانس به تصویب رسید اثرات فراوانی بر تکامل تأمین اجتماعی در سطح جهان برجای گذاشت.^{۲۸}

بطوری که ایده‌های اصلی آن، هنوز هم شعار اصلی «ایسا» را تشکیل می‌دهد که می‌گوید: «صلح پایدار بدون عدالت اجتماعی و عدالت اجتماعی بدون تأمین اجتماعی نمی‌تواند وجود داشته باشد».^{۲۹}

در سالهای پس از جنگ جهانی دوم بر شمار اعضای این کنفرانس و تجارب برخی از کشورهای دیگر افزوده شد. لذا در سال ۱۹۴۷ میلادی، نمایندگان شرکت‌کننده در این کنفرانس در راستای تدوین منشور تازه و تکامل یافته‌تری کوشیدند. در نتیجه این تلاشها بود که «تأمین اجتماعی» جانشین «بیمه اجتماعی» شد و نام کنفرانس یادشده نیز به «اتحادیه بین‌المللی تأمین

اجتماعی» تغییر یافت تا بتواند به اهداف خود دست یابد.

این اتحادیه نیز همواره سعی می‌کند تا امکان تبادل اطلاعات مربوط به تأمین اجتماعی در بین کشورهای افرام آورد و همچنین تلاش دارد تا زمینه ترویج و تکامل برنامه‌های اجتماعی کشورهای مختلف را فراهم سازد. اصولاً فعالیت‌های اتحادیه، زمینه‌های زیر را دربرمی‌گیرد: مبادله اطلاعات و تجربیات بین کشورها و کمک متقابل اعضا به نشست‌های فنی و کارشناسی، میزگردها و سمینارها، پژوهش در زمینه تأمین اجتماعی و انتشار اسناد در این زمینه‌ها.^{۳۰}

اهداف و وظایف

همانطور که قبلاً نیز بیان گردید شعار اصلی «ایسا» عبارت است از اینکه: «صلح پایدار بدون عدالت اجتماعی و عدالت اجتماعی بدون تأمین اجتماعی نمی‌تواند وجود داشته باشد».

ماده ۱ اساسنامه این اتحادیه، اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی را چنین تعریف می‌کند: اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی، یک سازمان بین‌المللی غیر انتفاعی شامل نهادها، ادارات دولتی، آزادسها و دیگر مؤسساتی است که عهده‌دار اداره یک یا چند جنبه از تأمین اجتماعی باشند. اصطلاح تأمین اجتماعی در چارچوب این اساسنامه به معنای هر طرح یا برنامه‌ای است که توسط قوه مقننه یا هر ترتیب لازم‌الاتباع دیگر که در مقابل بروز حوادث ناشی از اشتغال، بیماریهای ناشی از شغل، بیکاری، بارداری، بیماری، نقص عضو، پیری، بازنشستگی، بازماندگی و فوت از طریق پرداختهای نقدی یا جنسی حمایت کند و این پرداختها از جمله مستمری برای کودکان و دیگر اعضای خانواده، مستمری برای مراقبتهای بهداشتی، پیشگیری، توانبخشی و مراقبتهای بلندمدت را شامل می‌گردد. این حمایتها می‌تواند شامل بیمه‌های اجتماعی، مساعدتهای اجتماعی، طرحهای منافع متقابل، صندوقهای احتیاطی و ترتیبات دیگری باشد که براساس قوانین یا عرف ملی، جزئی از نظام تأمین اجتماعی کشور را تشکیل می‌دهد.

ماده ۲ اساسنامه این اتحادیه نیز، هدف انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی را به شرح زیر مشخص

○ سازمان بین‌المللی کار بر این اعتقاد است که قبل از هر چیز فرد روستایی باید به مالکیت زمین که یک وسیله مستمر برای معیشت در نواحی روستایی است، نائل آید و پس از آن به تأمین اجتماعی وی اندیشید.

نموده است:

«هدف انجمن، همکاری جهت ارتقا و توسعه تأمین اجتماعی در سراسر جهان، ترجیحاً از طریق بهبود بخشهای فنی و اداری در سطح بین‌المللی است که شرایط اجتماعی و اقتصادی مردم را بر اساس عدالت اجتماعی ارتقا دهد.^{۳۱}»

بطور کلی، فعالیتهای این اتحادیه به سه گروه زیر تقسیم می‌شود که عبارت است از:

الف - فعالیتهای فنی: این فعالیتهای فنی که از طریق کمیته فنی دائمی انجام می‌گیرد به بحث و بررسی درباره مسائل خاص شاخه‌های مختلف تأمین اجتماعی می‌پردازد که این شاخه‌های مختلف عبارت است از:

۱- بیمه مراقبتهای پزشکی و بیماری؛

۲- بیمه حوادث و بیماریهای ناشی از شغل؛

۳- بیمه بیکاری و حفظ شغل؛

۴- بیمه پیری، نقض عضو و بازماندگی؛

۵- جوامع تعاونی؛

۶- مستمریهای خانوادگی؛

۷- توان بخشی^{۳۲}؛

۸- مدیریت اداری، سازمانی و راهکارها؛

۹- جلوگیری از مخاطرات شغل.

ب - فعالیتهای منطقه‌ای: این اتحادیه، در حال حاضر ۴ دفتر منطقه‌ای در آبیجان، بوئنوس آیرس، مانیل و پاریس دارد. دبیرخانه کل که در ژنو مستقر است با همکاری دفاتر مذکور، عهده‌دار سه نوع فعالیت به شرح زیر است:

۱- تشکیل گروه‌هایی منطقه‌ای، همایش‌ها و گروه‌های کاری که فعالیتهای شان بر رفع نگرانی‌های منطقه‌ای متمرکز است؛

۲- آموزش افرادی که در رشته‌های تأمین اجتماعی فعالیت دارند؛

۳- توزیع خبرنامه و نشریات منطقه‌ای که اطلاعات را در بین اجزا منتشر می‌نماید.

ج - فعالیتهای تحقیقاتی: این بخش از فعالیتهای بیشتر متوجه نیازهای آتی جوامع است. اتحادیه قصد دارد تا از طریق فعالیتهای تحقیقاتی و پروژه‌های مقایسه‌ای خود، ضمن انجام پروژه‌های تأمین اجتماعی، اثرات واقعی آنها را بر افراد و جمعیت‌های تحت پوشش، ارزیابی نماید.^{۳۳}

پیشنهادها و توصیه‌ها در زمینه بیمه‌های اجتماعی

• هماطور که در فعالیتهای سه‌گانه این سازمان مشاهده می‌گردد، ارائه توصیه‌نامه یا مقاله‌نامه‌هایی در زمینه تأمین اجتماعی به شکلی که کشورهای عضو، تعهدی در اجرای آنها داشته باشند (مانند توصیه‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار) در محدوده وظایف این سازمان نیست. ولی به هر حال برخی توصیه‌ها، پیشنهادها و راهکارها را در راستای توسعه بیمه‌های اجتماعی در سطح جهانی می‌توان در نشریات و نتایج تحقیقاتی این سازمان مشاهده نمود که برخی از مهمترین آنها در زیر بیان می‌گردد.

دیدگاههای اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی اخیراً، در نشریه‌ای تحت عنوان مباحثات تأمین اجتماعی: در جستجوی اتفاق نظری جدید^{۳۴} انتشار یافته است. به نقل از این نشریه، در رابطه با طبیعت و دامنه نظامهای عمومی بازنشستگی، ظرف ۱۵ سال گذشته مباحثات در سراسر جهان به نحو حیرت‌آوری گسترش یافته است. این گفته در مورد هر دو گروه کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال توسعه صحیح است. این مباحثات به دلیل نیاز یا علاقه به بازسازی نظامهای اقتصادی، کارآمد کردن مؤسسات بازنشستگی بی‌خاصیت و ارتقاء حمایت اجتماعی هماهنگ با شرایط رو به بهبود اقتصادی، بوجود آمده است. این علائق یا نیازها، از آن رو ابراز می‌شود تا مگر بدیل‌های ساختار بازنشستگی، عملکرد اقتصاد کلان را بهبود بخشد یا با مشکلات ناشی از تغییرات جمعیتی مقابله کند یا انعکاس دهنده تغییرات در فلسفه مربوط به اهمیت نسبی تأمین فردی و جمعی برای بازنشستگی باشد.^{۳۵}

همچنین این اتحادیه تأکید می‌نماید که صرفنظر از مرحله توسعه نیافتگی کشورها، هر نهاد، اداره یا وزارتخانه‌ای که متولی تأمین اجتماعی باشد، بایستی از کارایی ارائه خدمات تأمین اجتماعی، اطمینان حاصل نماید. به هر حال موضوع تنها تمرکز بر جنبه‌های بازرسی و نظارت بر مدیریت تأمین اجتماعی نیست بلکه همچنین بایستی نتایج اجتماعی و اقتصادی آن، مورد ارزیابی قرار گیرد. این دقیقاً همان رسالتی است که انجمن در نظر دارد تا از طریق فعالیتهای تحقیقاتی، پروژه‌های مقایسه‌ای انجام دهد و ضمن انجام این

○ بطور کلی موضوع

تأمین رفاه کشاورزان، در تمام کنفرانسهای سازمان بین‌المللی کار در دستور جلسه قرار دارد و در همه کنفرانسهای این سازمان مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و این سازمان در راستای تعمیم بیمه‌های اجتماعی به تمامی افراد جامعه از جمله روستاییان تلاشهای زیادی انجام داده و می‌دهد.

سیستم‌های مبتنی بر روش توازن هزینه‌ها با درآمد^{۲۰} بود. در این روش از طریق اخذ مالیات از کارگرانی که در حال حاضر شاغل هستند هزینه مربوط به پرداخت مستمری سالمندان در همان زمان تأمین می‌گردد. امروزه طرح‌های حمایتی دولتی به دلیل عواملی چون بحرانهای اقتصادی، بیکاری، افزایش جمعیت و سالمندی که روز به روز تعداد آنها را افزایش می‌دهد و مشکلات مالی زیادی نیز مواجه گردیده است نیازمند تحول اساسی است.^{۲۱}

ضرورت انجام اصلاحات اساسی در سیستم‌های مستمری، در سالهای اخیر مورد توجه و تأکید بسیاری از سازمانها و نهادهای بین‌المللی و از جمله اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی قرار گرفته است. (این امر برای اولین بار در سال ۱۹۹۴، توسط بانک جهانی و در گزارش «رفع بحران سالمندی»^{۲۲} مورد توجه قرار گرفت).

اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی یکی از سازمانهای بین‌المللی است که به دنبال بانک جهانی، تلاشهای زیادی را در راستای اصلاح سیستم مستمری در سطح جهانی انجام داده و سیستم‌های مرگب حمایت از دوران پیری^{۲۳} را به جای سیستم‌های مبتنی بر روش توازن هزینه با درآمد توجیه نموده است. برخلاف سیستم‌های قدیمی که دولتی بود، سیستم‌های جدید مشتمل بر سه رکن است که عبارت است از:

- يك طرح بیمه دولتی اجباری که از طریق درآمدهای مالیاتی تأمین می‌گردد و هدف از آن توزیع مجدد درآمد است.

- يك طرح بیمه خصوصی اجباری که از محل پرداخت حق بیمه توسط مستخدم و کارفرما تأمین می‌گردد و مبتنی بر اندوخته کامل جهت پس انداز است.

- يك طرح بیمه اختیاری که از طریق عضویت در يك صندوق خصوصی فراهم می‌گردد و برای افرادی است که در جستجوی حمایت بیشتری برای دوران پیری خود هستند.^{۲۴}

تحقیقات این سازمان و تجربیات کشورها نشان می‌دهد که سیستم‌های حمایتی مرگب پیشنهادی^{۲۵} موجب ارتقای رشد اقتصادی جامعه می‌شود، درآمد قابل قبولی را برای افراد سالمند

پروژه‌ها بر نامه‌های تأمین اجتماعی و اثرات واقعی آنها را بر افراد و جمعیت‌های تحت پوشش ارزیابی نماید.^{۲۶}

در شرایط کنونی جهان، جنبه‌ها و ساختارهای جدید، رشد فزاینده میزان اشتغال زنان، تمایل به اشتغال در منزل یا اشتغال پاره وقت، افزایش تحرک جغرافیایی نیروی کار، جهانی شدن اقتصاد و فن آوری‌های جدید، فشارهای تازه‌ای را بر نظامهای تأمین اجتماعی و سازمانهای اداره کننده آنها وارد می‌سازد. لذا اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی (ISSA) اولویتهای خود را بر همین اساس به ترتیب زیر، رده‌بندی نموده است:

۱- تحکیم قابلیت‌های سازمانهای تأمین اجتماعی برای انجام رسالت‌های خود به بهترین و مؤثرترین نحو ممکن؛

۲- بهبود کیفیت، و مناسب و آماده بودن اطلاعات مربوط به رویدادها، نوآوری‌ها و تجربیات تأمین اجتماعی در سراسر جهان.^{۲۷}

یکی از مهمترین مشکلات و تنگناهایی که سیستم‌های تأمین اجتماعی با آن روبرو هستند مسأله سالمند شدن جمعیت جهان است. طی ۳۵ سال گذشته، نسبت مردمانی که بالای ۶۰ سال دارند، در جهان تقریباً دو برابر شده است (از ۹ درصد به ۱۶ درصد افزایش یافته است) و این مسأله در کشورهای در حال توسعه به دلیل افزایش طول عمر و کاهش نرخ زاد و ولد در طی سالهای اخیر شدت بیشتری پیدا کرده است. افراد جوانی که هم‌اکنون در سن کار هستند بی‌شک در حدود سال ۲۰۳۰ به سن بازنشستگی می‌رسند.

همچنین حدود ۸۰ درصد جمعیت سالمند جهان در مناطقی زندگی خواهند کرد که در حال حاضر کشورهای در حال توسعه نامیده می‌شوند.^{۲۸} در چنین شرایطی انجام اصلاحات اساسی در سیستم‌های مستمری از لحاظ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و نیز از لحاظ دورنمای مالی و اقتصادی آن به نحوی که بتواند هزینه‌های بسیار بالا را تأمین کند و همچنین تأثیر مثبتی بر کل اقتصاد جامعه داشته باشد بسیار ضروری به نظر می‌رسد.^{۲۹}

در گذشته، اغلب سیستم‌های حمایت از افراد در دوران پیری، توسط دولت اداره می‌شد و غالباً نیز

○ اتحادیه بین‌المللی
تأمین اجتماعی نیز بر آن
است که مساعی خود را در
جهت بهبود زندگی
زحمتمکشان جامعه، از راه
توسعه تأمین اجتماعی
گسترش دهد.

رابطه با بیمه‌های اجتماعی بود.

توصیه‌های برخی دیگر از سازمانها و

نهادهای بین‌المللی

برخی از نهادها و سازمانهای بین‌المللی نیز مسئله تأمین اجتماعی را در سطح جهانی مورد توجه قرار داده و در گزارشها، بیانیه‌ها، قوانین و مقررات خود، توصیه‌ها و پیشنهادهایی را در این زمینه در سطح جهانی ارائه نموده‌اند که در زیر به برخی از آنها اشاره می‌نمایم.

ماده ۵۵ منشور ملل متحد، سازمان ملل را موظف می‌نماید تا برای ارتقای سطح زندگی و فراهم ساختن موجبات ترقی و توسعه کشورهای عضو در جهات اقتصادی و اجتماعی تلاش و توفیق حاصل نماید.^{۲۸}

در ماده ۲۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر هم که در دهم دسامبر ۱۹۴۸ میلادی به تصویب کشورهای عضو مجمع عمومی سازمان ملل متحد و از جمله ایران رسیده چنین آمده است: تأمین اجتماعی از جمله حقوق اساسی انسانها شناخته شده است و هر کس به عنوان یک عضو جامعه حق برخورداری از حمایتهای تأمین اجتماعی را دارد و مجاز است از طریق مساعی ملی و همکاری بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را که لازمه رشد و نمو آزادانه شخصیت اوست با توجه به منابع هر کشور، به دست آورد. لذا امروزه نظام جامع تأمین اجتماعی و جنبه‌های حمایتی آن حق هر یک از افراد جامعه شناخته شده و همه جوامع صرف نظر از نوع نظام سیاسی و اقتصادی، آن را یک ضرورت اجتماعی می‌دانند.^{۲۹} بطور کلی اعلامیه جهانی حقوق بشر، مجموعه‌ای است از پیشنهادها و نظریات در راه تأمین اجتماعی که برخی از موارد مهم آن به قرار زیر است:

- ۱- هر فردی حق تأمین اجتماعی دارد؛
- ۲- هر فردی حق داشتن کار و حمایت در برابر بیکاری را دارد؛
- ۳- هر فرد از حق داشتن سطح زندگی کافی برای حفظ سلامت و بهبود شخص و خانواده‌اش بویژه از نظر خوراک، مسکن و مراقبتهای طبی و غیره برخوردار است؛
- ۴- هر فرد از جامعه، هنگام بیماری، بیکاری،

فراهم می‌کند، تداوم مالی سیستم مستمری سالمندی را افزایش می‌دهد و دارای آثار توزیعی بهتری بویژه در مورد توزیع عادلانه بین نسلی است. با توجه به چنین محاسنی است که این طرح علیرغم مشکلاتی که برای کشورها به همراه دارد، مورد توجه بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته و اکثر کشورها مایل به تحقق بخشیدن به این طرح هستند.^{۲۶}

یکی از مهمترین مسائل سیستم‌های مستمری، تنظیم نرخهای حق بیمه است. اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی بر این اعتقاد است که باید نرخهای حق بیمه برای تأمین مالی مستمری معین با توجه به شرایط اقتصادی و جمعیتی تعیین گردد. آماروش ویژه‌ای که حق بیمه‌های مستمری را تحت تأثیر قرار می‌دهد به انواع طرحهای مستمری بستگی دارد. همچنین اتحادیه یادشده بر این نکته تأکید دارد که تغییرات ایجاد شده در متغیرهای اقتصادی و جمعیتی، نه تنها باعث نابسامانی می‌گردد بلکه موجب تغییرات مختلف در نرخهای حق بیمه در طرحهای مختلف نیز خواهد شد. بررسی‌های انجام شده توسط این سازمان نشان می‌دهد که:

- ۱- نرخهای حق بیمه در طرحهای توازن هزینه با درآمد (Pay) تحت تأثیر نرخ زاد و ولد قرار می‌گیرد؛
 - ۲- نرخهای حق بیمه در طرحهای پس انداز انفرادی تحت نظارت دولت، تنها تحت تأثیر نرخ رشد دستمزدها و نرخ بهره قرار دارد؛
 - ۳- هر دو طرح، تحت تأثیر تغییرات سن متوسط بازنشستگی هستند؛
 - ۴- تغییرات نرخ دستمزدها و نرخ بهره‌ها بطور قابل توجهی نسبت به نرخ زاد و ولد بیشتر است.^{۲۷}
- بطور کلی اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی تلاش زیادی را در راستای توسعه تأمین اجتماعی در سطح جهانی انجام داده و گزارشها، سمینارها، تحقیقات و مقالات ارائه شده توسط این سازمان، حاوی نکات، پیشنهادها و راهکارهای ارزنده‌ای در زمینه بهبود سیستم‌های تأمین اجتماعی در سطح جهان است که ارائه تمامی آنها در این مختصر نمی‌گنجد و آنچه که بیان شد برخی از جدیدترین و مهمترین پیشنهادها و توصیه‌های سازمان مذکور در

○ شعار اصلی «ایسا» عبارت است از اینکه: «صلح پایدار بدون عدالت اجتماعی و عدالت اجتماعی بدون تأمین اجتماعی نمی‌تواند وجود داشته باشد».

از کار افتادگی، بیوگی یا موارد دیگری که وسیله گذران و معیشت خود را در اثر پیشامدهایی که بیرون از اراده‌اش باشد از دست بدهد، حق تأمین دارد؛

۵- زنان باردار و کودکان حق برخورداری از کمک‌های ویژه را دارند.

ظهور این اندیشه و پیشرفت این تحول در قوانین اکثر کشورهای دنیا تأثیر گذاشت. لذا کشورهای مختلف باروها و مسلكهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مختلف، تغییرات متفاوتی را در قوانین و مقررات خود اعمال نمودند.^{۵۰}

مطابق ماده ۲۵ اعلامیه حقوق بشر نیز هر فرد از جامعه حق دارد تا در مواقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده‌اش، وسایل امرار معاش از دست رفته باشد، از شرایط آبرومندانه زندگی برخوردار گردد.^{۵۱}

به موجب ماده ۹ میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نیز، کشورهای طرف این میثاق، حق هر شخص را برای برخورداری از تأمین اجتماعی و از جمله بیمه‌های اجتماعی به رسمیت می‌شناسد.^{۵۲}

بانک جهانی نیز اخیراً در گزارش‌های خود (برای مثال گزارش رفع بحران سالمندی) بر گسترش سیستم پس‌انداز خصوصی تأکید نموده و این استراتژی خود را بر پایه دو فرضیه زیر بنا نهاده است:

۱- سیستم اندوخته‌گذاری کامل^{۵۳} موجب می‌گردد تا در صد پس‌انداز بالا رود و سرانجام با افزایش سرمایه‌گذاری در بخش تولیدی، موجبات رشد اقتصادی فراهم شود.

۲- فرض بر آن است که سیستم خصوصی مستمری، کارایی بیشتری در مقایسه با سیستم مستمری دولتی دارد.

در گزارش بانک جهانی، عدم کارایی سیستم‌های مستمری دولتی در دو بُعد اجتماعی و اقتصادی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و چنین استدلال شده است که سیستم‌های مستمری دولتی در اکثر موارد نمی‌توانند با توجه به تورم، از مزایا حمایت کنند. تشویق بازنشستگی پیش از موعد،

از دیدگاه بانک جهانی، نظام تأمین اجتماعی به‌طور مسلم به بهبود رفاه اعضای جامعه کمک می‌کند و اجباری ساختن آن برای کمک در آمدی به کهنسالان، معلولین، بیوگان، بیماران و... از افتخارات قرن بیستم است. اما در حال حاضر به خاطر از تقای کارایی، ملاحظات مربوط به عدالت اجتماعی و تأمین منابع مالی و مدیریت دولتی بایستی با شرایط زمان تطبیق داده شود.^{۵۴}

صندوق بین‌المللی پول نیز معتقد است که باید در ترتیبات دائمی برنامه‌های موجود تأمین اجتماعی، تجدیدنظر شود و خدمات آن به دو گروه از آسیب‌پذیرترین افراد یعنی بازنشستگان و بیکاران محدود گردد. سیاستهای اساسی این صندوق، بر تدارک تورهای تأمین کوتاه‌مدت استوار است تا آسیب‌های وارده ناشی از سیاستهای تعدیل و تثبیت اقتصادی، محدود شدن یارانه‌های کالاهای اساسی، یا تنزل پول ملی را تقلیل دهد. در این دوران برقراری یارانه‌های هدفمند، جایگزینی پرداختهای نقدی به جای یارانه‌ها، بهبود نظام توزیع کالاهای ضروری مانند دارو، کنترل موقت کالاهای اساسی، پرداختهای خروج از خدمت و بازآموزی کارکنان بیکار شده از سوی صندوق توصیه می‌شود.^{۵۴}

نتیجه‌گیری

همانطور که مشاهده گردید، تمامی سازمانها و نهادهای بین‌المللی که شرح آنها رفت، در زمینه ضرورت بیمه‌های اجتماعی در تمامی جوامع، همسخن هستند و تأکید زیادی بر حمایت‌های مربوط به دوران پیری، از کار افتادگی و بازنشستگان نموده‌اند و بهره‌مندی از این مزایا را حق مسلم تمامی افراد جامعه دانسته و در زمینه گسترش و تعمیم آن به تمامی افراد جامعه نیز توصیه‌ها و پیشنهادهایی ارائه نموده و فعالیتهای زیادی انجام داده‌اند.

با اینکه سازمانها و نهادهای بین‌المللی مذکور

○ هدف انجمن بین المللی تأمین اجتماعی، همکاری جهت ارتقا و توسعه تأمین اجتماعی در سراسر جهان، ترجیحاً از طریق بهبود بخشهای فنی و اداری در سطح بین‌المللی است که شرایط اجتماعی و عدالت اجتماعی ارتقا دهد.

موفق به منظور تعمیم برنامه‌های بیمه اجتماعی بویژه در مورد جوامع روستایی کشور تهیه و ارائه نماییم.

یادداشت‌ها

1. International Labour Organization
۲. سیوس مریدی، فرهنگ بیمه‌های اجتماعی، تهران: انتشارات مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، ۱۳۷۸، ص ۱۷۴.
۳. سیدمهدی مجتبی نایینی، فرهنگ و اصطلاحات کار و تأمین اجتماعی، تهران: انتشارات مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، ۱۳۷۲، ص ۱۷۹.
4. Basle
5. Montreal
۶. مجتبی نایینی، پیشین، ص ۱۷۹.
7. Recommendation
8. Convention
۹. مجتبی نایینی، پیشین، ص ۱۹۲.
۱۰. عزت‌اله عراقی، حقوق بین‌المللی کار، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۷، صص ۳۲-۵۳۹.
۱۱. بهرام بناهی، «فرایند عملیاتی نظام تأمین اجتماعی»، فصلنامه تأمین اجتماعی، شماره ۱، ۱۳۷۸، ص ۹۲.
۱۲. عراقی، پیشین، ص ۵۳۲.
۱۳. همان، ص ۵۵۰.
۱۴. دفتر تحقیقات و مطالعات تأمین اجتماعی، کارگران مسن، اشتغال و بازنشستگی آنها، برگرفته از گزارش شماره چهار سازمان بین‌المللی کار، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، بی‌تا، ص ۳.
۱۵. عراقی، پیشین، ص ۵۵۰.
۱۶. دفتر تحقیقات و مطالعات تأمین اجتماعی، پیشین، ص ۳.
۱۷. دفتر تحقیقات و مطالعات تأمین اجتماعی، پیشین، ص ۵.
۱۸. عراقی، پیشین، ص ۵۴۶.
19. Income Security
۲۰. ووترون گینگن، «تأمین اجتماعی برای کارگران بخش غیررسمی چالشی تازه فراروی کشورهای در حال توسعه»، ترجمه علیرضا طیب، فصلنامه تأمین اجتماعی، شماره ۱ (۱۳۷۸)، ص ۱۶۵.
۲۱. عراقی، پیشین، ص ۵۴۶.
۲۲. همان، ص ۵۵۰.
۲۳. خسرو پاکباز (۱۳۴۷)، تأمین اجتماعی با نظام بررسی کلی شرایط و امکانات برقراری و تعمیم تأمین اجتماعی در ایران، تهران: انتشارات ارژنگ، ۱۳۴۷، ص

در اصل قضیه که همان ضرورت برنامه‌های تأمین اجتماعی در تمام کشورها و برای تمامی افراد جامعه است متفق القول هستند ولی ویژگی‌های برنامه‌های تأمین اجتماعی از دیدگاه تمامی این سازمانها و مؤسسات بین‌المللی یکسان نیست.

برای نمونه، بانک جهانی بر این اعتقاد است که در حال حاضر، به خاطر از تقای کارایی باید ملاحظات مربوط به عدالت اجتماعی و تأمین منابع مالی و مدیریت دولتی، با شرایط زمان تطبیق داده شود. بانک جهانی از این دیدگاه اقتصادی نسبتاً محدود و کار فرمایانه، ضرورت تعمیم برنامه‌های اساسی تأمین اجتماعی را مورد تردید قرار می‌دهد و کشورهای توسعه‌یافته را به سوی راه‌حلهای نامطمئن و موقتی می‌کشاند.

از سوی دیگر، صندوق بین‌المللی پول نیز معتقد است که بایستی در ترتیبات دائمی برنامه‌های موجود تأمین اجتماعی، تجدید نظر شود و خدمات آن تنها به دو گروه از آسیب پذیرترین افراد، یعنی بازنشستگان و بیکاران محدود گردد. با وجود این هم بانک جهانی و هم صندوق بین‌المللی پول، رشد فراگیر و پایدار را بهترین راه کاهش فقر و تعمیم عدالت اجتماعی در بلندمدت می‌دانند. کوتاه سخن آنکه ممکن است این تفاوت‌های اساسی در دیدگاهها و روشهای تأمین اجتماعی سازمانهای بین‌المللی، کشورها را در برنامریزهای ملی خود با دشواری و اتخاذ روشهای ناهماهنگ و حتی متعارض مواجه نماید.

از سوی دیگر، آشنایی با توصیه‌ها و پیشنهادها و روشهای این گونه مؤسسات و سازمانهای بین‌المللی و همچنین آشنایی با تجربیات و چگونگی عملکرد کشورهای مختلف جهان در زمینه تأمین اجتماعی از دو نظر حائز اهمیت است: نخست بررسی تطبیقی این تجارب، برای کسب اطلاعات و آگاهی‌های لازم، و دوم سود جستن از آنها در تدوین برنامه‌های ملی خود در زمینه تأمین اجتماعی.

لذا شایسته است تا ما نیز با عنایت به توصیه‌ها، پیشنهادها و نتایج مطالعات و تحقیقات این گونه سازمانها و مؤسسات و همچنین با بهره‌گیری از تجربیات و اندوخته‌های سایر کشورهای جهان در زمینه بیمه‌های اجتماعی بتوانیم برنامه‌ای خوب و

○ در شرایط کنونی جهان، جنبه‌ها و ساختارهای جدید، رشد فزاینده میزان اشتغال زنان، تمایل به اشتغال در منزل یا اشتغال پاره وقت، افزایش تحرک جغرافیایی نیروی کار، جهانی شدن اقتصاد و فن‌آوری‌های جدید، فشارهای تازه‌ای بر نظامهای تأمین اجتماعی و سازمانهای اداره کننده آنها می‌آورد.

○ یکی از مهمترین مشکلات و تنگناهایی که سیستم‌های تأمین اجتماعی با آن روبرو هستند مسأله سالمند شدن جمعیت جهان است. در ۳۵ سال گذشته، نسبت مردمانی که بالای ۶۰ سال دارند، در جهان تقریباً دو برابر شده است.

۱۷۲. عراقی، پیشین، ص ۴۷۱.
۲۴. Pay-as-You-go
۲۵. International Social Security Association
۲۶. مریدی، پیشین، ص ۱۸.
۲۷. مجموعه مقالات و گزارشهای امور بین‌الملل (۱۳۷۳)، مختصری از تاریخچه و فعالیتهای اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، ۱۳۷۳، ص ۱۳.
۲۸. مریدی، پیشین، ص ۱۸.
۲۹. مجموعه مقالات و گزارشهای امور بین‌الملل، پیشین، ص ۱۳.
۳۰. مریدی، پیشین، ص ۱۸.
۳۱. مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، نظام جامع تأمین اجتماعی، (شماره ۴، سازمانهای جهانی و شیوههای معمول در سایر کشورها)، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، ۱۳۷۷، ص ۶۴۲.
32. Rehabilitation
۳۳. قاسم صالح خو، «بناهای بین‌المللی و تأمین اجتماعی»، فصلنامه تأمین اجتماعی، شماره ۱، ۱۳۷۸، صص ۱۳۸-۱۴۲.
34. The Social Security Debate: In Search of a New Consensus
۳۵. صالح خو، پیشین، ص ۱۳۹.
۳۶. مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، پیشین، ص ۶۴۶.
۳۷. صالح خو، پیشین، ص ۱۴۱.
۳۸. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، اصلاح نظام تأمین اجتماعی چگونه، چرا و به چه دلیل؟ تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، ۱۳۷۷، ص ۲. همچنین ر.ک. به:
- E. James, *Reforming Social Security How, Why, and so what?* ISSA, 1998.
۳۹. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، راهی
- به سوی همبستگی نوین اجتماعی، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، ۱۳۷۷، ص ۶.
40. Pay-as-You-go
۴۱. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، اصلاحات پیش‌بینی شده در طرحهای دولتی بازتأمین اجتماعی، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، بی تا.
۴۲. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل (۱۳۷۷)، اصلاح نظام تأمین اجتماعی، چگونه، چرا و به چه دلیل؟ پیشین، ص ۳.
43. Multi Pilar Old Age Security System.
۴۴. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، مشکلات کنونی طرحهای مستعمری تأمین اجتماعی، تهران: انتشارات سازمان تأمین اجتماعی، بی تا، ص ۱۰.
45. Multipillar System
۴۶. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، اصلاح نظام تأمین اجتماعی، چگونه، چرا و به چه علت؟، پیشین، ص ۳۳.
۴۷. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، راهی به سوی همبستگی نوین اجتماعی، پیشین ص ۶۱.
۴۸. پاکباز، پیشین، ص ۹۸.
۴۹. گلن جانسون، اعلامیه جهانی حقوق بشر و تاریخچه آن، ترجمه محمدجعفر یوننده، تهران: نشر نی، ۱۳۷۷، ص ۹۴.
۵۰. پاکباز، پیشین، ص ۹۹.
۵۱. جانسون، پیشین، ص ۹۴.
۵۲. عراقی، پیشین، ص ۵۳۲.
53. Full Funding
۵۴. اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل، بازتاب گزارش بانک جهانی درباره رفع بحران سالمندی، ۱۳۷۷، ص ۲.
۵۵. مؤسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، نظام جامع تأمین اجتماعی، چکیده گزارش، پیشین، ص ۲۰.
۵۶. همان، ص ۲۰.